

ההפיכה וחוסר הביטחון התזונתי

עמ' 5-6

פועלי כל הארצות התאחדו!

זוהדר

زوهدير ZO HADEREKH

גיליון 14 מיוחד לחג הפסח / 5 באפריל 2023

דמוקרטיה
דמוקרטיה

חירות לכל

ديمقراطية
ديمقراطية

הידברות? לא בבית ספרם

"במסגרת התארגנות ארגוני ימין שונים לטובת הפגנת תמיכה ברפורמה במערכת המשפט, פרסם ארגון הידברות, המגדיר את עצמו ארגון א-פוליטי, הודעה לפיה מתנגדי הרפורמה הם 'אנרכיסטים השורפים את המדינה של אבותינו'."

טלי פרקש, "זווינט", 28.3

מכתבים
למערכת

מי מפחד מרמדאן?

זה שבועות מתריעים ערוצי התקשורת השונים מפני בואו של חודש הרמדאן, ומדווחים בעקביות על אודות היערכות זרועות השלטון לקראת תחילתו של החודש הקדוש. כך, הרשויות הערביות, הצמאות לתקציבים, "יקבלו" רק שוטרים אשר יהדקו את השליטה על האזרחים הערביים.

פרעות חודש מאי 2021 התעצמו על רקע חודש הרמדאן. במסגרת הקרב על הנרטיב, קיימים כיום גורמים בממשלה ובתקשורת החותרים למתג את הרמדאן מחדש - מאירוע דתי וחברתי, לאירוע "צבאי" ו"ביטחוני". גורמים אלה פועלים לשכנע את הציבור היהודי כי התעצמות הרגשות הדתיים ברמדאן היא הסיבה הבלעדית לגלי הפיגועים בתקופה זו, באופן המנותק מכל הקשר חברתי, היסטורי או פוליטי. הם מתעלמים לחלוטין מ-55 שנות הכיבוש השיטתי ורומס הזכויות של האוכלוסייה הפלסטינית.

לאורך השנים, הפעילו ממשלות שלוחות רסן כוח רב נגד הציבור הערבי, וכתוצאה מכך עמדו לא פעם לביקורת המשפט. כיום, באמצעות ההפיכה המשטרית שמוכיל נתניהו, מבקשת הממשלה ליטול כוח בלתי מוגבל, ולבטל כל אפשרות של ביקורת שיפוטית. הדבר יהפוך את החברה הערבית לחשופה הרבה יותר לעריצות השלטון.

לא ניתן להאשים את הציבור הערבי בחוסר הבנת השלכותיה של ההפיכה המשטרית - לא ברמה האישית ולא ברמה הלאומית. עם זאת, האזרחים הערבים חשים כי תמיד חלה פסקת התגברות בכל הנוגע לזכויותיהם. מנגד, בית המשפט תמיד פטר את עצמו מביקורת מדיניות הממשלה וצעדיה - כל זמן שהיה מדובר בזכויות הפלסטינים. השאלה, אפוא, היא האם המאבק הנוכחי הוא ניסיון להחזרת הסטטוס קוו, או ניסיון ליצור מציאות חדשה לתיקון העוול ארוך השנים?

אלה המבקשים להפחיד את הציבור, מפחדים בעצמם משוויון אמיתי. הם חוששים כי השוויון יערער את יסודות המדינה, הנשענים על עליונות העם היהודי. הם חוששים גם מפני בית המשפט העליון, פן יחיל את השוויון במלואו על אזרחי ישראל הערבים, על הנשים ועל הלהטביים.

תומכי ההפיכה חותרים לביטול השוויון ולסירוס בית המשפט העליון. השנה, אני מאחל לכל האזרחים בישראל שהמאבק ההמוני יוביל לדמוקרטיה אמיתית ורחבה, המבטיחה צדק ושוויון לכל. השבועות האחרונים הוכיחו מעבר לכל ספק כי בגבולות מדינת ישראל קיים מקום רק לאחת משתי מדינות: יהודית-דתית-גזענית או דמוקרטית-אזרחית-שוויונית. רמדאן כרים וחגים שמחים לכולם.

עו"ד אמל עוראבי, רכז תקשורת ערבית,

הקן החדשה לישראל

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל
zohaderekh@gmail.com

או לחיבת דואר 26205 ת"א-יפו 6126102

דברים בשם אומרם

דור הולך ודור בא והקפיטליזם לעולם עומד

"המטרה העיקרית של פורום קהלת היא עליונות יהודית, אבל המדיניות הקפיטליסטית יכולה בהחלט לשרת אותו. ההפרטה משרתת את העליונות היהודית כי גם היא סולדת מעיקרון השוויון האוניברסלי. כשמשוהו יפריע בדרך לעליונות היהודית - כמו איגודי עובדים או תאגיד השידור הציבורי - אפשר לשלוף את קלף ההפרטה."

פרופ' אלי קוק, מוסף הספרים של "הארץ", 24.3

הפסיכיאטר ממליץ על השתתפות במחאות...

"מי שרוצה לדעת את נפשה של המציאות, לדעת מה היא מרגישה וחושבת באמת, לא תמצא את התשובות לשאלות האלה דרך התנתקות מהמציאות הפוליטית, או דרך 'גלות פנימית', אלא דרך יציאה החוצה אל המרחב הפוליטי. אין דבר שמחזק יותר את העצמי האינדיבידואלי ואת דחפי החיים בימים אלה מאשר השתתפות בהפגנות."

הפסיכואנליטיקאי ד"ר ערן רולניק, "הארץ", 24.3

... והרב מיעץ כיצד להתנהג במסיבה

"כאשר הגוי עורך 'מסיבה' אסור לכל הדעות לאכול שם אפילו אם יושבים בשולחנות נפרדים. אך כאשר יהודי עורך מסיבה והיא מתקיימת בבית יהודי או באולם, מותר להזמין גוי בתנאי שאינם אוכלים יחד בשולחן ורוב המשתתפים הינם יהודים."

הרב יוסף חיים רוזנבלט, "עולמות", אדר תשפ"ג

הידעת? נתניהו איש שמאל

"אריה קינג, סגן ראש עיריית ירושלים, מודאג מאוד מהתנהלות הממשלה הנוכחית. את מרבית האשמה הוא תולה בהתנהלותו של העומד בראשה - ראש הממשלה בנימין נתניהו. 'אני לא מרוצה מהמצב בו הממשלה מתנהגת פעמים רבות כממשלת שמאל. זה מעציב אותי שאנשים שאני מעריך ובוטח בהם, כמו בצלאל סמוטריץ', אופיר סופר ואיתמר בן גביר, נעקפים על ידי ראש הממשלה, המצפצף עליהם ומתנהג כפי שהתרגלנו ממנו', אומר קינג. הוא מוסיף כי 'ביבי היה איש שמאל ונשאר איש שמאל'."

חודי בן חמו, ערוץ 7, 26.3

עוד סיבה לרפורמה במערכת המשפט

"החוקרת ופעילת הימין ד"ר מור אלטשולר נסוגה מתביעה שהגישה נגד יריב אופנהיימר. את התביעה הגישה לאחר שלטענתה אופנהיימר הוציא את דיבתה כשתיאר כיצד תקפה אותו והיכתה אותו בפניו. בחודש ינואר 2019 התראיין אופנהיימר, לשעבר מזכ"ל שלום עכשיו, לתוכניתה של יעל דן בגלי-צה"ל, וטען כי בשנת 2011, פגשה אותו אלטשולר בחדר האופור של רשות השידור לפני הופעה משותפת בתוכניתו 'פוליטיקה'. לדבריו, 'בלי שום אזהרה מוקדמת, בלי ששוחחנו קודם, בלי שום סיבה מיידית, לא אובדן עשתונות ולא שום דבר, היא הכתה בי בפנים בחוזקה רבה'."

אורן פרטיקו, "העין השביעית", 26.3

לא למליציה הפשיסטית של בן גביר - שלט שהניפו פעילי חד"ש בהפגנה נגד ההפיכה המשטרית, 1 באפריל 2023 (צילום: זו הדרך)

תקציב לא של רווחה אלא של מלחמה

אף על פי כן, ספר התקציב כלל אינו מפרט או מצדיק אותה, ולא מספק כל פשר לגידול החרוג.

לפי "כלכליסט" (30.3), מלבד הגידול בתקציב המוסד, צפויה העברת המשאבים הציבוריים למערכת הביטחון להתרחב באופן משמעותי. תקציב הביטחון צפוי לתפוח מ-110 מיליארד שקל ב-2022 ל-125 מיליארד שקל ב-2024.

שיעור הגידול החד ביותר הוא כאמור בתקציב המוסד. אולם הסכום התקציבי הגדול ביותר יוקצה כצפוי למשרד הביטחון, דהיינו לצבא הכיבוש. הצבא יזכה בתוספת של יותר מ-8 מיליארד שקל במהלך 2024.

תוספת זו מייצגת גידול ממוצע של כ-5% לשנה. בנוסף, לפי "כלכליסט", הקצה האוצר 3.5 מיליארד שקל נוספים לצבא הכיבוש, בהם יוכל להשתמש כבר ב-2023. עוד הקצה האוצר 2 מיליארד שקל למימון פרויקטים מבצעיים ומיליארד שקל נוספים למימוש ההסכמות בין צה"ל לבין האוצר בדבר הגדלת הפנסיות הבלתי חוקיות של קציני הצבא.

בסך הכל, עד תום 2023 צפוי תקציב הצבא לעמוד על כ-86 מיליארד שקל. מקורם של 20 מיליארד שקל מסכום זה הוא חוץ-תקציבי, שכן הצבא הישראלי ממומן גם בידי ארה"ב (14 מיליארד שקל ב-2023). 6 מיליארד שקל נוספים יגיעו מרווחי הצבא ממכירת ציוד למשטרים ברחבי העולם ומשיתופי פעולה בינלאומיים.

הגביר וכספיו

המשרד לביטחון לאומי מופקד בין היתר על המשטרה ועל שירותי הכבאות. במסגרת דיוני התקציב, דרש השר בן גביר 9 מיליארד שקל למשרדו ב-2023 ו-14 מיליארד ב-2024, אך השיג "רק" 2.6 מיליארד שקל לשנת 2024. מדובר בגידול של 12% לאורך שנתיים, וזאת מבלי להביא בחשבון את 1.4 מיליארד השקלים שקיבל לצורך הקמת המליציה הפרטית.

הגידול הניכר בתקציב מוסדות הדיכוי והכיבוש, מהמוסד ועד למליציה הבנגיבירית, עולה בקנה אחד עם הקטנת ההוצאה הציבורית והאזרחית החרפה, שתבוצע השנה ובשנה הבאה. במילים אחרות: פניה של ממשלת הימין מועדות למלחמה ולהרחבת ההתנחלויות ולא לרווחה, לחינוך ולבריאות.

אפרים דויד

עוד בטרם אישרה הכנסת את תקציב המדינה, הממשלה כבר הספיקה לבצע "קיצוץ רוחבי" של 1.5% בתקציבי כל משרדה. מליאת הכנסת אישרה (ב-28.3, בקריאה ראשונה) כי תקציב המדינה לשנת 2023 יעמוד על 484 מיליארד שקל, וזה של 2024 על 514 מיליארד שקל.

הקיצוץ יממן את "המשמר הלאומי", או בשמו האמיתי - מליציה פרטית עליה ינצח השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר. לפי ההחלטה, תקציב המדינה יקוצץ ב-1.5% החל ב-2023. זאת, באופן אבסורדי, למרות שתקציב 2023 טרם אושר באופן סופי בכנסת. ההסכמות בדבר הקיצוץ הושגו לאחר השיחות שקיימו בן גביר (עוצמה יהודית) וראש הממשלה בנימין נתניהו (הליכוד) בדבר עצירת החקיקה המקדמת את ההפיכה המשטרית (ובדבר דחייתה עד לאחר יום העצמאות). בן גביר דרש להקים באופן מידי את המשמר הלאומי בתמורה להסרת התנגדותו להקפאת החקיקה.

הקיצוצים הבולטים יהיו בתקציבי משרד הביטחון (285 מיליון שקל); ההשכלה הגבוהה במשרד החינוך (100 מיליון), משרד התחבורה (100 מיליון), משרד התעסוקה (35 מיליון); ומשרד הכלכלה (30 מיליון). במילים אחרות - התחבורה הציבורית, ההשכלה הגבוהה והתעסוקה יוקרבו כולם על מזבח המליציה הפשיסטית העתידה לקרום עור וגידים. בניגוד ל"קיצוצים רוחביים" שנעשו בעבר, הפעם אפילו משרד הביטחון (קרי: הצבא) יספוג קיצוץ בתקציבו, וזאת מבלי שנשמעו התלונות והטענות השגרתיות מצד הגנרלים.

הסיבה לשקט

קיימת סיבה להעדר מחאה של גופי הביטחון בתגובה לקיצוץ. הצעת התקציב שאושרה בקריאה ראשונה מעלה כי תקציב המוסד יגדל במהלך השנים הקרובות ב-3.9 מיליארד שקל - גידול של 37% לעומת 2022.

החלק המוקדש להוצאת הביטחון בתקציב המדינה כולל סעיף מסתורי (סעיף 31) שכותרתו: "הוצאות ביטחוניות שונות". סעיף זה מבטא ככל הנראה את תקציב המוסד. ב-2022 הקצתה המדינה למוסד כ-11 מיליארד שקל. ב-2023 צפוי תקציבו להיות 14 מיליארד שקל, והוא צפוי לגדול עוד יותר עד סוף 2024.

מדובר בסעיף התקציבי הכולל את התוספת הגבוהה ביותר.

אלפים השתתפו בלוויית הסטודנט מוחמד אלעסיבי

אלפים השתתפו (2.4) בלווייתו של מוחמד אלעסיבי, סטודנט לרפואה בן 26, שנורה למוות בידי שוטרים בעיר העתיקה בירושלים. יו"ר סיעת חד"ש-תע"ל, ח"כ אחמד טיבי, שנכח בלוויה, אמר כי הוא מכיר את המקום בו נורה אלעסיבי למוות: "במקום מוצבות חמש מצלמות המתעדות את המתרחש, וכל שוטר נדרש לשאת מצלמת גוף. כיצד ייתכן שטרם הגיע לידיו תיעוד האירוע? אנו דורשים לפרסם מיד את כל התיעוד כדי לחשוף מה שקרה באמת". לדברי טיבי, מקרה הריגתו של אלעסיבי דומה לאלה של יעקוב אבו אל-קיעאן, אשר נורה למוות בידי שוטרים בכפר אום אל-חיראן ב-2017; ושל איאד אל-חלאק, צעיר אוטיסט אשר נורה למוות בידי שוטרים במזרח ירושלים ב-2020.

מרכז מוסאוא לזכויות האזרחים הערבים בישראל שלח נציג מטעמו לנתיחת הגופה ומסר: "המשטרה מבצעת מניפולציה בחומר החקירה ומשבשת את חקירת מח"ש. חלקים מעדויות השוטרים פורסמו עוד בטרם נבדקו והוצלבו". עוד קרא המרכז למשטרה "להפסיק את מסע ההשמצות נגד המנוח, סטודנט לרפואה שביקר בעיר העתיקה כדי להתפלל. אנו דורשים מהמשטרה שלא להעלים חומרי חקירה".

לווייתו של אלעסיבי נערכה בחורה בעיצומו של יום שבתה כללית בחברה הערבית, עליו הכריזה ועדת המעקב של האוכלוסייה הערבית בישראל. במסגרת השביתה, נערכו הפגנות ומשמרות מחאה רבות בהשתתפות פעילי מק"י וחד"ש.

בערבו של אותו יום נערכה הפגנה בשדרות בן גוריון בחיפה במחאה על ההרג. משטרת חיפה תקפה את המפגינים ועצרה ארבעה מהם "בחדש להפרת הסדר הציבורי". המפגינים הניפו שלטים בערבית ובעברית בהם נכתב: "כל חברי המשלה הם פושעי מלחמה", "אל-קודס היא בירת פלסטין", ו"12 כדורים כדי 'לנטרל' אזרח" וכן נשאו תמונות של אלעסיבי.

משפחת סומרין לא תפונה מביתה שבסילוואן

בית המשפט העליון דחה (3.4) את בקשת הקרן הקיימת לישראל ועמותת המתנחלים אלע"ד לפנות את משפחת סומרין מביתה בשכונת סילוואן בירושלים המזרחית הכבושה. בכך הפך העליון את פסיקת בית המשפט המחוזי וקבע מפורשות, כי לא ניתן לפנות את בני המשפחה מהבית.

ב-1987 הכריז האפוטרופוס לנכסי נפקדים על בית המשפחה כנכס נפקד וזאת בלא ידיעתה. החלטת האפוטרופוס הסתמכה על תצהיר שמסרו לו קק"ל ועמותת המתנחלים, לפיו בעל הבית, חאג' מוסא סומרין, בן משפחת סומרין המתגוררת בבית, נפקד. אולם חאג' מוסא סומרין התגורר בסילוואן עד למותו ב-1983.

התביעה הראשונה לפינוי המשפחה הוגשה ב-1991. לפי חוק נכסי נפקדים (1950), רכושו של אדם המתגורר במדינת ארצות הברית יעבור לסמכות האפוטרופוס לנכסי נפקדים. במקרים כאלה, רשאי האפוטרופוס לרשום את הנכס כנפקד גם בלא יידוע היושבים בו.

צעירים הציתו צווי גיוס בת"א החקיקה הושתה אך המחאה נמשכה

מאות אלפים הפגינו בסוף השבוע שחלף נגד ההפיכה המשטרית שמובילה ממשלת הימין הקיצוני. למרות השהיית החקיקה ועל אף פתיחת המשא ומתן בין הממשלה לאופוזיציה הציונית, כ-450 אלף מחו ב-150 מוקדים ברחבי הארץ. ההפגנה הגדולה נערכה שוב ברחוב קפלן בתל אביב, והשתתפו בה 230 אלף אזרחים. כעשרה צעירים הפעילים ברשת מסרבות, אשר צעדו בגוש נגד הכיבוש, הציתו את צווי גיוסם לצבא הכיבוש.

כ-200 מפגינים חסמו את נתיבי איילון במשך זמן קצר, עד שפיזרה אותם המשטרה תוך שימוש במכתזיות ובפרשים. השוטרים הפעילו אלימות רבה בפזיזות המפגינים ופרש אחד אף תועד מכה מפגינה. "הרגשתי שהשוטר מחפש להוציא עצבים ותסכול. לרוע המזל הוא זיהה אותי כחולייה חלשה ובחר להכות אותי בטענה שהכיתי את סוסו", סיפרה הצעירה יעל ראובני בריאיון לרשת ב'. "אני עובדת עם סוסים, אני מדריכת רכיבה טיפולית. הדבר האחרון שאעשה זה לתקוף סוס", הוסיפה ראובני בת ה-24. "השוטר דרס אותי עם סוסו וחסם את דרכי. לא היה צורך להפעיל כוח כדי להזיז אותנו". פרופ' חגי לוין, יו"ר איגוד רופאי בריאות הציבור בישראל, מתח ביקורת חריפה על התנהלות המשטרה, ובפרט על השימוש שעשתה בהשמעת רעש חזק במיוחד באוזני המפגינים. "כלי נשק אקוסטיים עלולים לגרום פגיעות בריאותיות קשות, כולל לעוברי אורח שאינם מפגינים. הם עלולים להזיק לשמיעה ולגרום הקאות, בחילות והשפעות נפשיות", צייץ לוין.

בחיפה נעצר באותו ערב פעיל חד"ש שצעד בגוש נגד הכיבוש. הפעיל ניסה להיכנס לעצרת בצומת חורב בעודו אוזז דגל פלסטיני. לטענת השוטרים "הפעיל תקף אותם". אין זו הפעם הראשונה שמשטרת חיפה מנסה לעצור פעילי חד"ש הנושאים דגלים פלסטיניים. נוסף למעצר הפעיל, מנעו השוטרים את כניסתם של אנשי הגוש נגד הכיבוש למתחם המחאה בטענה חסרת הבסיס, כי הכניסה עם דגלים פלסטיניים אסורה.

קבלו את

זו הדרך

מדי שבוע בדוא"ל
או בדואר רגיל

המעוניינים לקבל בדואר אלקטרוני, ללא תשלום, מתבקשים לשלוח

כתובת דוא"ל אל: zohaderekh@gmail.com

המעוניינים לקבל בדואר רגיל, מתבקשים לכסות את הוצאות המשלוח באמצעות תרומה של 150 שקל בשיק לפקודת המפלגה הקומוניסטית הישראלית, ת"ד 26205 תל-אביב 6126102

“רעבים לשינוי”: כרזה של ש”ס על אוטובוס החולף בסמוך למספרה של שרה נתניהו בכיכר המדינה, אוגוסט 2022 (צילום: ש”ס)

ההפיכה תחריף את חוסר הביטחון התזונתי

משפחות נוספות לחוסר ביטחון תזונתי.

על הקשר בין ההפיכה המשטרית לעוני

המשבר הכלכלי הנוכחי בישראל הוא תוצאה של המדיניות שמובילה ממשלת נתניהו. המועצה הלאומית לביטחון תזונתי קבעה בשעתו כי ההפיכה המשטרית תפגע בראש ובראשונה באוכלוסיות המוחלשות. מאז רעמה שתיקתם של מוסדות הרווחה במדינה, אשר חששו ועודם חוששים מידו הארוכה של שלטון הימין. יצוין כי כל המשרדים החברתיים נמצאים בשליטתה של מפלגת ש”ס, אשר ניהלה את קמפיין הבחירות האחרון שלה בסימן... “הצלת הרעבים בישראל”.

בגילוי דעת ששלחו לשר הרווחה הדגישו חברי המועצה הלאומית לביטחון תזונתי כי “בהיעדר מערכת משפטית עצמאית ובלתי תלויה, יהיו השכבות המוחלשות בחברה חשופות לסכנה”. ראש המועצה, פרופ’ רוני סטריאר מאוניברסיטת חיפה, פרסם את גילוי הדעת ב-23 במרס האחרון תחת הכותרת: “השלכות ההפיכה השלטונית על אוכלוסיות המצויות בחוסר ביטחון תזונתי”.

גילוי הדעת מדגיש: “על פי המנדט החוקי, חשים חברי המועצה וחברי הוועדה המדעית של המועצה צורך וחובה להתריע באשר להשפעות השליליות האפשריות של ההפיכה השלטונית על מצבן של האוכלוסיות המצויות בחוסר ביטחון תזונתי ובעוני”.

עוד מתריע גילוי הדעת: “על פי טובי הכלכלנים בישראל ובמוסדות הפיננסיים בעולם, עלולה הרפורמה המוצעת להחריף את מצבה של הכלכלה הישראלית, להאט את צמיחתה, להעמיק את הגרעון במשק ולצמצם את ההוצאה הממלטית על שירותים חברתיים. אין ספק כי משבר כלכלי יפגע בראש וראשונה באוכלוסיות הנתונות בחוסר ביטחון תזונתי ובעוני”.

בגילוי הדעת מצוין כי “מדינת הרווחה מושתתת וניזונה מערכי המשטר הדמוקרטי - לרבות ערכי השוויון, הצדק החברתי, ההגדרה העצמית ורוב התרבותיות. לפי רוב, את ערכים אלה מבטיחה מערכת משפט עצמאית”.

חברי המועצה הדגישו: “מערכת משפטית עצמאית היא חומת הגנה על שלומן ורווחתן של השכבות המוחלשות מפני הפרת זכויותיהן האזרחיות והחברתיות מול בעלי העוצמה הכלכלית והפוליטית”.

עוד הדגישו: “קיומה של רשת ביטחון סוציאלית שוויונית ושקופה והשמירה עליה הם האינטרס של כלל אוכלוסיית

לקראת חגי הפסח והרמדאן, נערך הארגון לתת לחלוקת סלי מזון עבור רכבות משפחות ברחבי הארץ. השנה יחלק הארגון חבילות מזון מוגדלות, מתוכן כ-15% לשימוש בארוחות האפטאר ועיד אל פיטר במהלך חודש הרמדאן. שווי הסיוע הכולל מוערך ב-21.5 מיליון שקל.

על פי לתת, בין 2021 ל-2022 נרשמה עלייה של כ-15% במחירי סל המזון לחג. השנה, נרשמה עלייה נוספת של כ-9%. במחיר חלק מהמוצרים הבסיסיים לחג הפסח אף נרשמה עלייה של יותר מ-20%: מצות (23%); קמח מצה (19%); שימורי טונה (23%); עוף (19%); ואורז (10%).

אשתקד נרשם גידול של יותר מ-23% בבקשות שהוגשו לסיוע במזון. השנה דיווח לתת על 15 אלף משפחות חדשות שנרשמו למערכת הסיוע שמספק הארגון. כיום מסייע הארגון ל-95 אלף משפחות נזקקות. זאת בתור ארגון גג ובתור בנק מזון ארצי. לתת מפעיל 210 עמותות שותפות ופועל ב-125 יישובים ברחבי הארץ. עם זאת, הארגון הוא אחד בלבד מתוך עשרות (!) ארגונים ארציים ומקומיים המספקים מזון לאוכלוסיות החיות בעוני.

שר הרווחה יעקב מרגי (ש”ס) הכריז לאחרונה על תוספת מזערית של חמישה מיליון שקל (“קמחא דפסחא”) למימון עמותות המחלקות מזון לקראת פסח. עוד הודיע על הקצאת כ-10 מיליון שקל לכלכלת משפחות המשתתפות במיזם לביטחון תזונתי; ועל תוספת של 300 שקל לכרטיסי המזון בהם מחזיקות כ-36 אלף משפחות. מרגי הצהיר על התוכנית בישיבת הוועדה לצמצום פערים חברתיים שנערכה בכנסת ב-22 במרס.

כמה משפחות נזקקות לסיוע במזון?

אחת הדוברות בדיון הוועדה, ד”ר נעמי פליס מאגף התזונה במשרד הבריאות, הדגישה את חשיבות איכות המזון המחולק: “שיעור המשפחות והילדים הנתונים בחוסר ביטחון תזונתי הוא מזעזע. התפלגות זו כוללת נשים בהיריון, נשים מניקות וחולים במחלות כרוניות”. לדבריה, “תזונה לקויה גוררת מחיר כבד, והדבר מעוגן בכל מחקר סטטיסטי שנערך בנושא”.

אין בנמצא נתונים עדכניים לגבי מספר המשפחות הנזקקות לסיוע במזון בישראל. על פי נתוני הביטוח הלאומי ל-2021, יותר מ-530 אלף משפחות בישראל, ובהן 665 אלף ילדים, סובלות מחוסר ביטחון תזונתי. 42% מהמשפחות בחברה הערבית מתמודדות עם חוסר ביטחון תזונתי. עובדות ועובדים רבים המשתכרים שכר נמוך סובלים גם הם מחוסר ביטחון תזונתי. הגידול הצפוי בשיעור האבטלה עלול לדרדר רכבות

ביטחון תזונתי - המשך מעמוד 5

ישראל ובמיוחד של האוכלוסיות הנשענות על שירותי הרווחה". עוד הוסיפו: "אנו חרדים להשפעה השלילית של מרכיבי ההפיכה השלטונית. אלה נועדו להחליש את כוחם ואת עצמאותם של שומרי הסף. הפיקוח על שמירת האיתנות, השקיפות והשוויוניות של מערכות הביטחון הסוציאלי בישראל עתיד להיפגע אנושות".

נהיה "כמו אמריקה"?

כאמור, הגידול במספר המשפחות הזקוקות לסיוע מזון אינו עולה בקנה אחד עם הבטחותיו של יו"ר ש"ס, השר לשעבר אריה דרעי. זה לא היסס להציב את הנושא במרכז קמפיין הבחירות האחרון שניהלה מפלגתו (2022). הקמפיין אף פרסם סרטון בו נראה דרעי קורא: "לחלק לרעבים תלושי מזון כפי שעושה ארצות הברית".

דרעי שיבח את "הישגו" העיקרי בתור שר הפנים בממשלת נתניהו האחרונה - חלוקת תלושי מזון לנזקקים בעת משבר הקורונה. ארה"ב הייתה הראשונה להנפיק תלושי מזון, זאת במהלך המשבר הגדול שפקד את הכלכלה הקפיטליסטית העולמית בשנות ה-30. חלוקתם נמשכת עד היום, ועל פי נתונים רשמיים משתמשים בהם דרך קבע 43 מיליון אזרחים אמריקאיים (מתוך 330 מיליון).

תלושי המזון הם משרידיה האחרונים של מדיניות הרווחה שהציג הנשיא רוזוולט בשנות המשבר הקפיטליסטי, והגיעה לשיאה בתחילת שנות ה-60. עלות הנפקת התלושים השנתית עומדת על למעלה מ-50 מיליארד דולר, אותם מעביר הממשל האמריקאי לתעשיית המזון ולבעליה. התלושים לא תקפים לרכישת תרופות, מוצרי היגיינה או ויטמינים.

מדיניות הרווחה האמריקאית לא כוללת קצבאות ילדים ולא מקנה לאזרחיה חופשה שנתית בתשלום, חופשת לידה בתשלום או שירותי בריאות ממלכתיים. לכן, ראוי לשאול מדוע מעוניין דרעי בכך שישאל תהיה "כמו אמריקה"?

הממשל האמריקאי קובע את הזכאות לתלושי המזון על בסיס מבחן הכנסות והוצאות משפחתיות. בשונה מכך, הטיל דרעי את הסמכות לחלוקת תלושי מזון במהלך מגפת הקורונה על הרשויות המקומיות, והורה להקצות למשפחות הזכאיות להנחה של 70% ומעלה בתעריף הארנונה. לא ברור מדוע בחר דרעי להסתמך על נתוני הארנונה לקביעת הזכאות לתלושים, שכן נתוני הביטוח הלאומי ומשרד הרווחה עמדו לרשותו.

הזכאות לתלושי מזון על בסיס היקף ההנחה בארנונה יצרה מצב אבסורדי. המדינה חילקה את משאביה הציבוריים בצורה עקיפה, והותירה קשישים, משפחות חד-הוריות ובעלי מוגבלות מחוץ למעגל מקבלי הסיוע. אלא שלפי דרעי, במשפחות שקיבלו את הסיוע היו שבעה ילדים ויותר.

הבטחות... יש לקיים?

אילו רצה דרעי להיטיב עם המוחלשים, יכול היה להעביר תלושי מזון ישירות לרובבות מקבלי קצבות הבטחת ההכנסה והמזונות, או לקשישים ולנכים החיים מתחת לקו העוני. כאמור, נתונים אלה קיימים במחלקות הרווחה של הרשויות המקומיות. אם ברצונו למגר את העוני מן היסוד, הכלים לכך עומדים לרשותו: תוספות שכר (ובייחוד העלאת שכר המינימום ל-60% מגובה השכר הממוצע), הגדלת שיעורי הקצבאות והשקעה בדיוור ציבורי.

דרעי נאלץ להתפטר מהכנסת הקודמת כדי להציל את עורו. זאת לאחר שהואשם ונשפט בגין עבירות מס והלבנת הון. בינתיים, מונע ממנו המצב המשפטי לכהן כשר. דרעי הציג במערכת הבחירות הבטחה מפורשת: "נתנה את כניסתנו

לממשלה בשריון מיליארד שקל בכל שנה עבור כרטיס הביטחון התזונתי לזכאים. זאת כחלק מתוכנית כוללת למיגור העוני ולסיוע לאזרחי ישראל הקורסים תחת יוקר המחיה המשתולל שהעמיקה הממשלה האטומה של לפיד וליברמן". אין ויכוח בנוגע לאטימות הממשלה הקודמת. עם זאת, דרישתו של דרעי להוסיף למערכת הרווחה מיליארד שקל בלבד היא הוכחה לאטימות מפלגתו שלו. תקציב המדינה שאושר בשבוע שעבר בקריאה ראשונה בכנסת עומד על יותר מ-400 מיליארד שקל. על כן יש לשאול - האם יפתרו הפירורים שמציע דרעי את היעדר הביטחון התזונתי ממנו סובלים מיליון ילדים וקשישים (אליבא דתשדיר הבחירות של ש"ס)?

תקציב משרד הרווחה לסיוע במזון יעמוד השנה על 250 מיליון שקל. בשנה הבאה, 2024, יעמוד אותו תקציב על 500 מיליון שקל. זה לא בדיוק הסכום שהבטיח דרעי במהלך הבחירות. בראיון ל"כאן ב'" קידם את תוכניתו לחלק כרטיסי מזון לנזקקים בהיקף של "מינימום מיליארד שקל באופן קבוע (סכום אשר יבטא התקציב)". "בתקופת הקורונה", סיפר דרעי, "לקחתי 700 מיליון שקל וחילקנו כרטיסי מזון לעניים. זה הציל אותם, פשוטו כמשמעו".

הכרטיסים שאליהם התייחס יו"ר ש"ס חולקו במספר פעימות במהלך 2021. למרות זאת, לפי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה נרשמה בשנה הנוכחית עלייה של 1.1% בשיעור העוני של משפחות לעומת 2022.

דרעי, המבילה את חופשותיו בשהייה במלונות יוקרה בשווייץ, ראוי להיות האחרון לדבר בשם הרעבים והמוחלשים. במערכת הבחירות האחרונה הוא אף הוסיף לדמגוגיה שלו מימד נוסף: גזענות. בתשדיר הבחירות נראה דרעי טוען כי "חמישים מיליארד שקל נלקחו מהחלשים וניתנו לערבים".

לפי דרעי, האוכלוסייה המוחלשת בישראל מונה יהודים בלבד. הוא מתעלם מהעובדה שהעוני בקרב הערבים נפוץ יותר. אחד מכל שלושה ילדים ערבים חי בעוני. זאת בעת שבקרב כלל הילדים בישראל (כולל הערבים) אחד מכל חמישה חי בעוני. האמירה לפיה "חמישים מיליארד שקלים ניתנו לערבים" היא שקר בוטה. ממשלת נתניהו (בה כיהן דרעי כשר) אמנם הבטיחה מענקי סיוע לחברה הערבית בגובה 32 מיליארד שקל. אך כצפוי, רובם טרם הגיעו ליעדם.

זה לא סיוע, אלה כספים קואליציוניים

"לא קיים כל קשר בין ביטחון תזונתי ויציאה ממעגל העוני לבין כרטיסי המזון שמעוניין יו"ר ש"ס לחלק", אמר פרופ' רוני סטריאר בראיון ל"כלכליסט" (9.3). במהלך הראיון ביקר סטריאר בחריפות את המדיניות הכלכלית שמקדמת ממשלת הימין. לדבריו, "אלה כספים קואליציוניים, ולא קיים כל קשר בין תוכניות הממשלה לבין ביטחון תזונתי".

סטריאר התבסס על נתונים שאסף: "לפי בדיקות שערכתי, 14% בלבד מהאזרחים הנתונים בחוסר ביטחון תזונתי עומדים בקריטריון שקבע דרעי לצורך קבלת התלושים. חיוני לדרוש כי הסיוע התזונתי יגיע לידיים הנכונות". לדבריו, מתקצבת המדינה את המיזם לביטחון תזונתי של משרד הרווחה ב-100 מיליון שקל בלבד. המיזם מצליח לספק מזון לכ-10% מהמשפחות הרעבות בישראל. לאחרונה, הגיש סטריאר לשר מרגי תוכנית חדשה שיישומה דורש 1.6 מיליארד שקל. זו אמורה להיות מיושמת באופן הדרגתי לאורך ארבע שנים. השר מרגי, כמובן, לא אימץ אותה. כלומר - אין מיליארד ואין 1.6 מיליארד שקל. הרעבים ימשיכו לרעוב ללחם.

נמרוד עובד

LIVE AT 9:30 A.M. ET

TikTok CEO
testifies

מודעה לקראת הופעת מנכ"ל טיק-טוק בפני חברי הקונגרס האמריקאי, 23 במרס 2023 (צילום מסך: וושינגטון פוסט)

הממשל האמריקאי נגד טיק-טוק

זאת על אף שמוצאו של צ'ו בכלל סינגפורי; מטות טיק-טוק שוכנים בסינגפור ובארה"ב; ושלושה מתוך חמשת חברי מועצת המנהלים של התאגיד הם אזרחים אמריקאיים. לעיתונאים רבים הזכירה מסכת ההאשמות חסרות הבסיס של חברי הקונגרס את תקופת המקריתים בשנות ה-40 וה-50 של המאה הקודמת. בתקופה זו רדף הממשל האמריקאי אישים וחברות בטענה כי הם מקיימים קשרים עם ממשלים קומוניסטיים ועם קבוצות שמאל. גם אז, הובאו הטענות ללא ביסוס או ראיות של ממש.

המלחמה הקרה החדשה נגד סין

כיום רשומים בטיק-טוק כ-150 מיליון משתמשים. החברה נוהגת לפרסם בפירוט את הצעדים שהיא נוקטת כדי לוודא את בטחון המידע של משתמשיה. לאחרונה השיקה טיק-טוק את פרויקט "טקסס", במסגרתו תפעל להעביר כל המידע האישי של משתמשיה האמריקאים לידי חברה בת אמריקאית, אשר תהיה כפופה לגורמי אבטחה ממשלתיים.

כחלק מהפרויקט, תעניק החברה לגורמי צד שלישי גישה לכל קוד חדש שיתווסף ליישומון. כבר בשנה שעברה, העבירה טיק-טוק חלק ניכר מפרטי משתמשיה האמריקאים משרתיה שבסין לשרתי החברה האמריקאית "אורקל". זאת כדי להרגיע את קריאות הממשל האמריקאי להחרמת האפליקציה בארה"ב.

צעדיה של טיק-טוק מראים עד כמה היא נחושה להבטיח לעצמה את נתח השוק העצום והרווחי בארה"ב. בגבולות ארה"ב, הפכה טיק-טוק הרשת החברתית המועדפת וזאת על חשבון רשתות אמריקאיות כגון פייסבוק ואינסטגרם.

התחקור של צ'ו מצד חברי הקונגרס האמריקאי הוא שלב נוסף במה שמכונה "המלחמה הקרה החדשה" שמנהלת ארה"ב נגד סין. במקרה זה, נראה כי הפופולריות של האפליקציה בקרב המשתמשים האמריקאיים גוברת על התעמולה האנטי-סינית שמפיץ ממשל ביידן - ובמיוחד בקרב צעירים.

גופי התקשורת האמריקאיים מסגרו את התשואול כ-"כישלון של צ'ו לספק תשובות מספקות לשאלות חברי הקונגרס". בכך, הידהו את ההאשמות שהטיח הממשל בטיק-טוק ובסין. הניסיון לגייס את דעת הקהל נגד סין הוא אך כלי נוסף בשירות האימפריאליזם האמריקאי במזימתו לשלוט בשווקים רבים ככל האפשר ברחבי העולם.

גל קליין

מנכ"ל טיק-טוק, שו זי צ'ו, התייצב לאחרונה (23.3) לשימוע מול סוללת חברי קונגרס אמריקאים. זאת, לאחר שהושגה בקונגרס הסכמה דו-מפלגתית כי היישומון הסיני הפופולרי טיק-טוק מסכן את ביטחונה הלאומי של ארה"ב. לטענת סוכנות הביון האמריקאית, טיק-טוק (וחברת האם שלה בייטדאנס) מנצלת מידע פרטי של משתמשיה לצרכי ריגול והנדסת תודעה, וזאת "לפי פקודות ישירות של הממשל בבייג'ינג".

מקארתיזם נוסח המאה ה-21

החקירה הצולבת שניהלו חברי הקונגרס מול צ'ו ארכה כחמש שעות, ובמהלכה קיבלו כל חבר וחברת קונגרס זמן קצוב לתשואול. תיעודי השאלות שהעלו הופצו בהיקף רחב ברשתות החברתיות, בעיקר בלעג על אופיין התלוש והמנותק מהמציאות. חברי הקונגרס הוכיחו, ולא בפעם הראשונה, כי אינם מבינים חצי דבר בשאלות טכנולוגיה ואבטחה.

חבר הקונגרס מצפון קרוליינה, ריצ'רד הדסון, שאל: "האם היישומון מתחבר לרשת האינטרנט הביתית?". התשובה לשאלה היא כמובן כן, אך הדבר כלל אינו חריג ונכון לכל יישומון מבוסס אינטרנט. חברת הקונגרס מפלורידה קאט קאמק שאלה: "האם האפליקציה היא שלוחה של המפלגה הקומוניסטית הסינית?" והאם "הבוס שלך הוא מזכיר המפלגה הקומוניסטית ואתם מקיימים קשר תדיר - כן או לא?". וזה לא הכל - חבר הקונגרס מטקסס אוגוסט פלוגר שאל: "האם טיק-טוק תומכת ברצח עם?".

בתגובה לשאלות איבד צ'ו את סבלנותו והזכיר לחברי הקונגרס את שורת עבירות האבטחה שביצעו חברות אמריקאיות: "עם כל הכבוד, הרשתות החברתיות בארה"ב אינן בעלות מוניטין טוב בכל הנוגע לפרטיות המידע ולאבטחת משתמשיהן. העבירות שביצעו פייסבוק וקיימברידג' אנליטיקה, הן אך דוגמאות בודדות לכך".

חברי הקונגרס תחקרו את צ'ו שוב ושוב בנוגע לקשריו עם המפלגה הקומוניסטית הסינית, ואף דרשו ממנו לפרט את התדירות בה נפגש עם בכירים שונים בממשל הסיני. לאחר מכן הטיחו בו כי בכירים בממשל הסיני הם בעלי השפעה על ההחלטות שמקבלת טיק טוק. עוד טענו כי ממשלת סין היא בעלי החברה הלכה למעשה, וכי יש לה גישה חופשית למידע האישי של המשתמשים.

את ההאשמות הרבות הטיחו חברי הקונגרס בלא כל הוכחה. הליך התשואול השרה אווירה קסנופובית ואנטי-סינית.

לוית איש הפת"ח מוחמד אבו בקר בשכם, אשר נהרג מידי כוחות הכיבוש, 3 באפריל 2023 (צילום: סוכנות החדשות וואפא)

רעיון "השלום המדומיין" חי וקיים בימינו

הפלסטינים בעת החתימה, ומציין את התלות המוחלטת של הפלסטינים בישראל. לדבריו, עיצבה תלות זו את אופיו של הסכם אוסלו: הפלסטינים היו מלאי תקווה כי תנאיו ישתפרו בעתיד, וכי לבסוף ישיגו את עצמאותם בגבולות 1967.

לידתו של "השלום המדומיין"

הספר דן בעיקרו במורכבותו של "השלום המדומיין", אותו הציע מחנה המרכז לאחר רצח רבין בניסיון לקרב אליו את השמאל. האפשרות להציל את התהליך המדיני לאחר הרצח הובילה לנטישת השמאל הציוני את המאבק בכיבוש ואיימה על מחנה הימין המשיחי. כך נוצר מחנה המרכז, אותו הובילו אהוד ברק, בנימין נתניהו ואריאל שרון. אלה הציבו כמטרה את "האחדות הלאומית" ואת פתרונם של סכסוכים פנימיים בקרב החברה הישראלית. על רקע תפיסות אלה, המשיכה הממשלה להעמיק את הכיבוש ולדכא את הפלסטינים באופן חסר תקדים.

"הבעיות החברתיות, הכלכליות והתרבותיות בישראל העסיקו את תשומת הלב הציבורית על חשבון המשך המשא ומתן עם הפלסטינים" - קובע גרינברג. חוסר העניין של "מחנה השלום" בהמשך תהליך השלום, דהיינו פירוק ההתנחלויות והקמת המדינה הפלסטינית, הפך את עצם התהליך לפנטזיה בלתי מושגת בעיני הציבור הישראלי.

גרינברג מדגיש את אימוץ השיח המיליטנטי בידי "מחנה השלום" בימי האינתיפאדה השנייה בניסיון לרצות את הימין. לבסוף, העניק השמאל הציוני את המושכות לאריאל שרון, אשר זכה בתמיכה רחבה בעת ההתנתקות ב-2005.

הספר מיטיב לשרטט את שחיקתו של "שיח השלום" על רקע עליית מפלגות המרכז. מה שקם כאלטרנטיבה מסוימת לימין, אליה נהר השמאל הציוני, יצר בסופו של דבר את בלוק הימין המושל בישראל מאז 2009 ומאיים כעת על יסודותיה. מהלך הספר נפתח במנהיגותו של רבין ומסתיים במפח הנפש ובאכזבה שהעמיקו עם השנים.

דברי ימי הסכסוך מלמדים, כי השגת הפתרון לקונפליקט בו מצויים הישראלים והפלסטינים מותנית בחיזוק הכוחות הדוגלים בשלום צודק ויציב והדוחים את השלום המדומיין. תפיסת השלום המדומיין היא אחת הסיבות המרכזיות למשבר החוקתי, הפוליטי, החברתי והכלכלי שחוזה החברה הישראלית כיום. אלה שהרכיבו בעבר את מחנה השלום הציוני תלו תקוות שווא במנהיגיהם, שבפועל מסרו את מפתחות המדינה לאליטה המתנחלת.

זוהר אלון

ההפיכה המשטרית שמובילה ממשלת הימין הקיצוני חותרת בגלוי להציב את אנשי האליטה המתנחלית בראש מוקדי הכוח בחברה הישראלית: הצבא, המשטרה, גופי התקשורת, מערכת המשפט והאקדמיה. על רקע הבוטות הממשלתית מצד אחד, וההתנגדות ההמונית לה מצד שני, ראוי לערוך קריאה מחודשת ב"שלום מדומיין", שיח מלחמה" ספרו של פרופ' לב גרינברג, מי שהיה נשיא האגודה הסוציולוגית הישראלית (הוצאת רסלינג, 2007).

חלקו הראשון של הספר משבח את מנהיגותו של ראש הממשלה יצחק רבין, אשר הוביל תהליך מדיני לפתרון הסכסוך הישראלי-פלסטיני. גרינברג מדגיש את הסתירות הרבות במדיניותו של רבין, אך מציין לטובה את ייחודיותו כמנהיג פוליטי ישראלי שקרא לדיאלוג עם הפלסטינים. רבין, מציין גרינברג, ביקש להרחיב את מעגלי ההידברות בחברה הישראלית, וחתר לבניית בריתות בין השמאל היהודי, האזרחים הערבים והציבור המסורתי (אותו מייצגת תנועת ש"ס מאז ועד לימינו).

חלום אוסלו ושברו

רבין ביקש לקדם את הסכמי אוסלו בתגובה לאינתיפאדה הראשונה שפרצה ב-1987. לדידו של גרינברג, חוללה האינתיפאדה מפנה רעיוני בקרב האליטה הצבאית, הכלכלית והפוליטית בישראל. כתוצאה ממנה, ראו אלה לנכון לפתוח תהליך מדיני מול ההנהגה הפלסטינית הגולה.

למרות הגישה החיובית יחסית למדיניות רבין, מתחקה גרינברג גם אחר השגיאות הקולוסאליות שביצע. בתחילתן של השיחות באוסלו עמד רבין בסירובו לפנות התנחלויות. זאת, מתוך כוונה להשתמש בהן כקלף מיקוח עתידי. גרינברג מציג רצף שהחל בשגיאותיו של רבין ונמשך במעשי ממשכיו: שמעון פרס פתח במבצע הצבאי ענבי זעם ב-1996 וסירב להמשיך בתהליך אוסלו; אהוד ברק טבע את הביטוי "אין פרטנר" וקבר באופן סופי את תהליך השלום. האחרון אף חתר לאחדות עם הימין והניע את תהליך התמוססותו של השמאל הציוני, אשר נמשך עד לימינו.

גרינברג מציין בתמציתיות את קווי המתאר של הסכם אוסלו: "הכרה באש"ף בתמורה להכרה בישראל; הכרזה על הפסקת המאבק המזוין של פת"ח והקמת הרשות הפלסטינית לחמש שנים בשטח לא מוגדר מראש; הסכמה להמשך השליטה הצבאית הישראלית על כל השטחים וההתנחלויות; המשך התלות הכלכלית של הפלסטינים בישראל; ודחיית תביעות אש"ף בהסדר הקבע למשא ומתן העתידי". גרינברג מדגיש את חוסר השוויון בין מעמד הישראלים לזה של

חושפת המחברת את חווייתה האישית, ומספרת על אמה ("מהגרת אנאלפבתית מעיראק"), אשר בשנות השישים של המאה ה-20 קיבלה החלטה לעבור הפלה.

הסיפורים ומחקרי השטח שמתארת מוצפי-האלר מרכיבים מכלול מסקרן החורג ממחקר אנתרופולוגי קונבנציונלי. הוא מעניק משקל רב לביטוייה האישיים של המחברת בטקסט ייחודי המשלב בין פרוזה, פולקלור ומחקר אקדמי.

"שחורדיניות: לקראת אנתרופולוגיה פמיניסטית בישראל", פנינה מוצפי-האלר, הוצאת בבל, 212 עמודים

בת של מי את? דרכים לדבר פמיניזם מזרחי /

יאלי השש

"בת של מי את?" מביא את סיפורן של נשים מזרחיות בישראל במאבקן להישרדות, לשוויון ולהכרה. זה תיאור של הפמיניזם המזרחי, שצמח מפעילות שטח וממחקר אקדמי, אך בעיקר מתוך חוויות החיים של הנשים אשר פועלות, מדברות וכותבות.

ההיסטוריונית והפעילה החברתית יאלי השש מתארת סיפורים אישיים וקולקטיביים, ומציגה בפני הקוראות את הפמיניזם המזרחי כאפשרות רדיקלית לתיקון חברתי עמוק. התוצאה היא מסע קדימה ואחורה בזמן, בו נשזרים האיש והפוליטי בצומת של סוגיות מעמדיות, אתניות ומגדריות. כל אלה מתלכדים לנרטיב סוחף המתאר את המאבק המזרחי מנקודות מבט נשיות ומחזיר למרכז הבמה את סיפורי החיים של נשים שעיצבו מאבק זה לאורך הדורות.

"בת של מי את? דרכים לדבר פמיניזם מזרחי", יאלי השש, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 353 עמודים

מהתלה אינסופית / דיוויד פוסטר וואלאס

רומן המופת המונומנטלי של דיוויד פוסטר וואלאס, שראה אור ב-1996, מיצב את מחברו כאחד הכותבים החשובים של זמננו. השבועון האמריקאי "טיים" אף הכתיר את הרומן כאחד ממאה הגדולים של המאה ה-20 וראשית המאה ה-21.

"מהתלה אינסופית" הוא בעת ובעונה אחת רומן פסיכולוגי-משפחתי קורע לב; ספר מתח וריגול; דיסטופיה נבואית סאטירית והומוריסטית; וביקורת פילוסופית-פוליטית נוקבת על ארצות הברית התאגידית, המכורה לבידור ולעונג. אך מעל לכל, זה מכתב אהבה לבני האדם.

"מהתלה אינסופית", דיוויד פוסטר וואלאס, הוצאת הקיבוץ המאוחד, 1064 עמודים

פחות זה יותר / ג'ייסון היקל

במרכז ספרו עטור הפרסים של האנתרופולוג הכלכלי ג'ייסון היקל ניצבת השאלה: "כיצד יצליח המין האנושי להמשיך לשגשג מבלי להחריב את העולם?".

היקל טוען כי ניתן להשיג יותר בפחות, וכי קיימת אלטרנטיבה ריאליסטית לגידול הכלכלי המטביע את העולם בערמות פסולת והמעמיק את הפערים החברתיים ואת אי-השוויון. ניתן להגיע לסוג אחר של שפע, שיבטיח לא רק צדק ושוויון אלא גם שגשוג משותף והדדי של האדם והטבע.

בכתיבה נגישה, סיפורית וקולחת, מוביל היקל את הקורא במסע לאורך ההיסטוריה של הקפיטליזם. במהלכו, מציג הספר את האבסורד הכלכלי והחברתי של המציאות בתנאי שיטה זו. לאחר מכן, משגר היקל את הקורא היישר לתוך עתיד מעורר השראה. הספר מציע הצעות רבות ליישום כלכלית יציבות, ומצביע על אלטרנטיבה מרתקת למערכת הכלכלית הדורסנית שמנהלת את חיינו: כלכלה שוויונית, צודקת ויציבה יותר, המאפשרת שגשוג אנושי ואקולוגי. את ההקדמה לספר כתב חבר הכנסת לשעבר מטעם חד"ש דב חנין.

"פחות זה יותר", ג'ייסון היקל, הוצאת רדיקל, 297 עמודים

מיידידיו של הימלר: טייקון הפלדה פרידריך פליק במשפטו, דצמבר 1947 (צילום: ויקיפדיה)

חמשת המומלצים של "זו הדרך"

ספרים חדשים

לקריאה בחג הפסח

לקראת חג הפסח, בחרה מערכת "זו הדרך" חמישה ספרים חדשים ומומלצים בנושאים שונים לעיון הקוראים.

המיליארדרים הנאצים / דיוויד דה יונג

הספר, הרואה אור לראשונה בעברית, הוא כתב אישום מקיף ונוקב נגד ההון הגרמני בראשית המאה ה-20, אשר הלכה למעשה העלה את השלטון הנאצי בגרמניה ומימן את מכונת המלחמה של היטלר בדרך לכיבוש אירופה כולה.

העיתונאי דיוויד דה יונג ממפה ומציג את משפחות הטייקונים הרבות שצברו הון עתק בתחילת המאה ה-20 בגרמניה. אלה, הוא מסביר, אווזות בשוק הגרמני והעולמי עד ימינו אנו. הספר נוקב בשמותיהם של יצרני טקסטיל, אנשי פיננסים ושאר אנשי עסקים, אשר חברותם במפלגה הנאצית והקשרים שתחזקו עם אנשיה סיפקו להם תשתית נוחה לצבירת הונם. כך, למשל, עוסק הספר בפרדיננד פורשה, מהנדס הרכב שפיתח את דגם המכונית "פולקסווגן" ואת הטנק "טיגר 1" אשר שימש את הצבא הנאצי.

עוד עוסק הספר בהעמדתם לדין של אותם תעשיינים ובעלי הון, ומתמקד בעוול ובחוסר הצדק שסבלו קורבנות השואה והמלחמה. זאת, באמצעות משפטי ראווה שפטרו את הטייקונים מעונשים כבדים (בניגוד לאלה שהוטלו על פושעי המלחמה הנאצים).

"המיליארדרים הנאצים: ההיסטוריה האפלה של המשפחות העשירות בגרמניה", דיוויד דה יונג, הוצאת מטר, 427 עמודים

שחורדיניות: לקראת אנתרופולוגיה פמיניסטית

בישראל / פנינה מוצפי-האלר

קובץ המסות החדש בעריכתה של האנתרופולוגית והפעילה החברתית פנינה מוצפי-האלר משלב בין תיאורית אקדמית לבין סיפורים אישיים, עדויות ותיאור חוויות שונות. בדרך זו הוא מביא לקורא מחקר אנתרופולוגי נגיש למדי, אשר אינו מחייב שליטה במונחים האקדמיים של התחום.

הספר מתעד מסעות ברחבי הארץ ומספר את מפגשיה של המחברת עם נשים שונות. הסיפור הראשון מתאר את פגישתה עם נשים "שחורדיניות" - נשים מזרחיות כהות שיער הצובעות אותו לבלונדיני. בסיפור השני מצטרפת המחברת לסיוור שארגנו נשים מבוגרות תושבות ירוחם בקיבוץ מגן, אותו הן תופסות כסמל האשכנזיות האליטיסטית. בסיפור השלישי,

מתוך שירים לאייבי נתן / תאופיק זיאד

(1)

לאייבי נתן בקבוק שמפניה מנצרת
לאייבי לבבות הפופרים
נדבורת דבש -
מתנה
ולחץ יונים,
זר דפנה,
עץ זית רומי,
אלף ברכות שלום
ומיליון מנות אהבה
טעימות

(2)

שמי הארץ בערה
אדמת הארץ בערה
הים של הארץ בערה
ובאלקודס ואלקודס (שתייה)
אלף בערות
האם לא הגיע הזמן
לצאת ממעגל הים והאש
להסיט את הראש והלב
לקראת שלום
ולקראת האמת?
האם לא הגיע הזמן
שהשרים יבינו
שהחכמים יבינו
שהאפופטרופוסים יבינו
וכל בעלי הענין
שגבולות השלום
עומדים על הצדק
שגבולות השלום
יתקיימו לנצח נצחים
שגבולות הרבונות
יתקיימו לנצח נצחים
גבולות השיון בין הבריות?

(3)

יש לי שאלה למכונת המלחמה -
אמרי:
האם לא שבעת מבשר הבריות?
יש לי שאלה למטה המלחמה -
אמרו:
לא די לכם במה שעבר?
יש לי שאלה לראשי המקל -
אמרו:
האם תמשיכו להתגורר בבורות?
ואנחנו
נמשיך למות ולשבע מות והרג.
לשבע יתמות
ולשבע שכול

קאב ומרירות

עד מתי יבנו בתי פלא חדשים
מעל הריסות בתי הספר
עד מתי יוקם
מפעל מות חדש
במקום גן צבורי?
עד מתי יכחיש מי שמכחיש את
שמו, צורתו וקולו של האדם שבנו?
הרי כך הוא מכחיש את
שם האמת
את צורתה
ואת קולה

(4)

האם לא הגיע הזמן
להפגש לדיאלוג כמו כל בני האדם?
נברך לשלום, נלחץ ידיים
נקרא זה לזה בשמותינו
נכתת את חרבותינו לאתים
נזרע את האדמה פרחים
ונקבץ את אור הירח.
האם עד נצח נצחים
נהרס זה את זה
נהרג זה את זה
ונשרף זה את זה
נאכל... ונשתה זה את זה
ונזרע בכל בית
קברים...
ועץ נקמה?
האם לא הגיע הזמן
להפגש לדיאלוג
במקום הקרב?
עד מתי נמשיך להתעורר ולנמנם
בקר וערב
לקול פצצה
ולקול פצוץ
כאן או שם?
להפצצת מטוס
שיורק אש ומות
מעל הראשים ובתוך הבתים..
אנחנו מתעוררים ומנמנמים
מתחת לזחלי טנק
הזוחל להרג?
האם עד נצח נצחים
נפנה זה אל זה
בכל אמצעי ההרג,
כדורי האש והספינים
ומשיכו להיות
סגנון הדבור שלנו?

מתוך שירים לאייבי נתן (המשך)

התענינו מלחמה
נמאס לנו מהליות
נמאס לנו מבגדי האכל
ונמאס לנו
ממעשי הטבח שלנו
הנמשכים.
האם עד נצח נצחים
נתן לחגי היער
לצפרן ולניב לשלט בנו
ונחדש מלחמה
פעם אחר פעם?
האם לא הגיע הזמן
שנתן לשלט בנו ובענייננו
במקום התרב
ילד
ופרח?

(5)

עצרו את זכות הדבור
מהמנות שאינו שותק
עצרו את זכות הדבור
מהתרחב שנוטפת דם
עצרו את זכות הדבור
מהמקלע
מהמטוס השחר
ומהתותח
עצרו את זכות הדבור
משנק המנות
ומחד הפגיון הנקמני
עצרו את זכות הדבור
מצינוק הענויים
ומהמעצר השחר
עצרו את זכות הדבור
ממעגל המנות הבלתי נגמר
מהדבוי
וממוטות הפרזל
תנו זכות לדבר
לפרח
לדבורה
לנישקה
ולחיות שבעיניים
תנו זכות לדבר
לשמש
לראש הקר הירק
לעצים
ולנחלים
תנו זכות לדבר
לים
לגלי הים
לאלמגים
ליער
ולצפור
תנו זכות לדבר
לבית הספר
לחנה החקלאית
למפעל
תנו זכות לדבר

ל"טפות הטל"
לירח האוהב
ולצפור
תנו זכות לדבר
לעתיד הבא
על כנפי שחקים
בניחות לילך
תנו זכות לדבר
לילדים
תנו זכות לדבר
למוחה עד הנשימה האחרונה
תנו זכות לדבר
לאייבי
מצפון הבריות
הי אנשים, דפקו על הדלתות
דלת אחר דלת
דפקו על ראשו של ראש הממשלה
הכו על הראשים של ראשי הממשלות
הם דומים לביצים סרוחות
בואו והכו עליהם
מדי בקר ומדי ערב
הכו עליהם... אגרוף אחד:
האגרוף שלנו
האגרוף שלכם
האגרוף של אייבי
וקל אצילי הרוח

מהקובץ: "אנא מן האדי אלמדינה",

הוצאת אבו רחמן, 1994, מערבית: נביל טנוס

ע'בוע ש'יר / לריסה ב'ילר

קצף/אורי שכטר

אתה מנסה להוריד את זה
אבל זה עולה.
אתה מנסה לקחת חלק מזה
למטה ושהשאר יעלה
כמו שארית,
אבל זה צף כמו קצף.
אתה מנסה שמה ששיף למטה
יהיה למטה,
ומה שצריך לעלות יעלה,
אבל זה הפל עולה.
אתה מנסה למלא באר
צרה ועמקה עד להצפה,
אבל הפל עולה למעלה
כמו קצפת ודבדבנים.
אתה מנסה להוריד את זה למטה
כדי שזה יעלה לבד בחדרה.

הימין מאיים לתבוע את ההסתדרות

רה"מ. עוד הוסיפו, כי אנשי נתניהו ביקשו מההסתדרות להפעיל לחץ על ראש הממשלה, ובכך לסייע לו "לרדת מהעץ" ולעצור את החקיקה של ההפיכה המשטרית. יו"ר ועד עובדי רשות שדות התעופה וחבר מרכז הליכוד, פנחס עידן, חשף בשיחה עם שמש: "הייתי חייב לכבד את יו"ר ההסתדרות. אם הייתי יודע שהשביתה תימשך זמן כה רב, הייתי דורש לצמצם את משכה לשעה".

עידן אף ייעץ לכל האזרחים שנפגעו מהשביתה: "לכו לבית הדין, תגישו תביעה נגדי ונגד ההסתדרות ואקבל כל החלטה". לדבריו, "הכרזתי על הפסקת התנועה בנתב"ג משום שיו"ר ההסתדרות ביקש זאת. עם זאת, אני בעד הרפורמה".

צמד חמד: ראש הממשלה בנימין נתניהו ויו"ר ההסתדרות ארנון בר-דוד (צילום: ההסתדרות)

שר האוצר בצלאל סמוטריץ' מאיים לתבוע את ההסתדרות הכללית בגין "הנזקים שגרמה לכלכלת ישראל" בשביתה הכללית שהכריזה בשבוע שעבר (27.3) בשיתוף עם המעסיקים המשמעותיים במשק.

משרד האוצר מסר: "השר סמוטריץ' זעם על הכרזת השביתה, והבהיר כי לו הייתה ממשיכה [בתרחיש בו ראש הממשלה לא היה מכריז על דחיית החקיקה של ההפיכה המשטרית], הייתה גורמת נזק חמור ביותר לכלכלה". עוד נמסר: "מדובר בחוסר אחריות משועשע של ההסתדרות". בפגישה שקיים במשרד האוצר, הורה סמוטריץ' "לאכוף באופן מחמיר" ניכויים משכרם של רכבות עובדים ששבתו. יצוין כי סמוטריץ' לא הורה לנקוט צעדים נגד המעסיקים הגדולים שהיו שותפים להשביתה, ולא התייחס כלל לשיתופו המלא של ראש הממשלה בנימין נתניהו בתיאום מועד ומשך השביתה הכללית.

בעת הכרזתו על השביתה, הקפיד יו"ר ההסתדרות ארנון בר דוד שלא לתקוף את נתניהו או את ממשלתו הימנית הקיצונית. "המדינה היא שלנו, לא של אף אחד אחר, היא של אזרחיה. זו אינה המדינה של פורום קהלת. זו המדינה ששייכת לכולם, לאזרחים שבנו אותה, שנלחמו עליה ושאיבדו את בני משפחותיהם כדי להבטיח את המשך קיומה. הקש ששבר את גב הגמל היה פיטורי שר הביטחון יואב גלנט. הוא עמד והתריע מפני סכנות ביטחוניות, וזו חובתו" - אמר בר-דוד לקול תשואות המעסיקים.

על פי ידיעה ששידרה רשת ב', בר-דוד תיאר את הכרזת השביתה הכללית עם לשכת ראש הממשלה. על פי דיווח של הכתב מיכאל שמש, לשכת נתניהו קיימה קשר ישיר עם יו"ר ההסתדרות ופעלה עמו בתיאום מלא. עוד פורסם כי בר-דוד עצמו שמר במשך אותו יום על קשר עם בכירי הקואליציה באמצעות קו פתוח מול דוברו של נתניהו.

דוברו של נתניהו אף שוחח עם גורמים בארגון העובדים בנוגע לשעת קיום מסיבת העיתונאים של בר-דוד, ונמסרו לו מראש פרטים בנוגע לתוכנה ולמסריה.

בליכוד הכחישו את הטענות, אולם בכירים בהסתדרות אישרו כי ההודעה על השביתה נמסרה בתיאום מלא עם לשכת

27 הרוגים בתאונות עבודה מתחילת השנה

עובד סיני בן 40 מת (3.4) לאחר שנפצע קשה בתאונה באתר בנייה ברחוב הרב שך ברמת שלמה שבירושלים המזרחית הכבושה. העובד הסיני היה ההרוג ה-27 בתאונות עבודה מתחילת 2023 - מספר שיא. על כך מסרה הקבוצה למאבק בתאונות בניין ותעשייה.

מהקבוצה נמסר: "מאז הקמתו של משרד העבודה החדש בראשות השר יואב בן צור (ש"ס), לא ננקט ולו צעד אופרטיבי אחד לשיפור מצב בטיחותם הרעוע של העובדים. זאת על אף מספר פניות מטעמנו, בהן הבהרנו מהם הצעדים הדחופים שחיוני לנקוט לאבטחת העובדים".

חד"ש אום אל-פחם

הפגנה יהודית-ערבית נגד ההפיכה המשטרית
שישי, 7.4, בשעה 14:00 צומת אום אל-פחם

חברות וחברי מערכת "זו הדרך" מאחלים
פסח שמח, רמדאן כרים ופסחא שמח
לכל קוראי וקוראות העיתון

לידיעת קוראי "זו הדרך" ומפיציו
הגיליון הבא, מס' 15,
יראה אור ב-19 באפריל

השבוע באתר "זו הדרך"

התנפלות משטרתית אלימה במסגד אלאקצה, ח"כ כסיף דורש הבהרות על השימוש ב"צעקה" בהפגנות, סרבנים הופיעו במועצת זכויות האדם של האו"ם, מועמדת קומוניסטית לנשיאות ספרד, ועוד...

zoha.org.il